

Фесенко Г. Г.

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри історії і культурології
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова,
(Харків, Україна), E-mail: g.glicinia@gmail.com

КУЛЬТУРФІЛОСОФСЬКЕ ОКРЕСЛЕННЯ СТРАТЕГІЙ УРБАН-ДИЗАЙНУ (НА ПРИКЛАДІ НОВОЇ ГОРИЦІ, СЛОВЕНІЯ)

***Анотація.** Здійснюється аналіз міського простору в контексті концептуальних параметрів модерної та постмодерної урбаністики. Акцентовано увагу на трансформації міського простору у діапазоні від автомобілецентричної структури до антропоцентричної. Архітектурно-просторові рішення у місті Нова Гориця осмислюються у фокусах нового урбанізму («простори турботи», «простори для повсякденного буття», «мікро-простори для усіх»). Виявлено естетичні особливості урбаністичних проектів ревіталізації громадських просторів Нової Гориці.*

***Ключові слова:** публічний простір, урбан-дизайн, ревіталізація, топос, вулична скульптура, семантичний простір.*

Культур-філософія, розглядаючи ціннісно-сміслові аспекти міських просторів, актуалізує передусім вивчення міста як «місця» для відтворення буття людини. Питання про місце людини у міському середовищі осмислюється з філософсько-антропологічної точки зору, як об'єкта, що змінюється під впливом міських культурних умов, так і активного суб'єкта, який своєю творчою діяльністю перетворює навколишній простір повсякденного буття. В останні часи під впливом різних течій постмодерну відбувається пошук нових форм ревіталізації міст, у тому числі за допомогою урбан-дизайну, проектування неантагоністичних агломерацій міських кварталів. Окреслюються концептуальні рамки художніх інтервенцій у просторові рішення міського дизайну та формування креативного міста [1].

На теперішній час актуальною стає ідея про необхідність засобами філософського дискурсу «розширити горизонт» розуміння урбаністичних практик з точки зору їх здатності задовольняти не тільки базові потреби мешканців у комфортності міського середовища, а й потреби у розвитку їх творчого потенціалу. Через творчість людина привносить в місто власне сприйняття, розуміння того, як «бути», «існувати», «значити». Культурфілософські виміри урбан-стратегій набувають значимості не тільки на теоретико-методологічному рівні, а й у зв'язку із важливими практичними завданнями трансформації публічних просторів міст у напрямку їх ревіталізації, збільшення соціальної цінності та естетичної привабливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що питання урбаністичного дизайну, будучи предметом багатьох наукових дисциплін, недостатньо осмислені, як на філософсько-теоретичному рівні, так і культурологічно-прикладному. Концептуальні рамки урбан-дизайну окреслювалися передусім теоретиками архітектури (Джейн Джекобс, Крістофером Александером, Леоном Крієр та ін.), які були послідовними критиками автомобілецентричного розвитку міст [5]. Так, Крістофер Александер, виходить далеко за межі теорії архітектури, пропонуючи теорію про природу людино-орієнтованого дизайну. Він наголошує, що архітектор, проектуючи міські простори, не може займати нейтральну позицію, а має бути чутливим до потреб тих, хто буде користуватися спроектованими місцями. Його теорія нового міського дизайну орієнтована на розгляд в єдиній системі двох доменів – домена геометричної структури і людських відчуттів. Більше того, він зазначає, що людська природа є фундаментом архітектури [3]. Леон Крієр зазначає, що «міська тканина» Європи може зберігатися, поліпшуватися і розширюватися, за умови її

здатності відповідати на реальні потреби сучасних людей. Він пропонує розвиток своєрідних просторів «polyrpolis», перебування у яких дозволяє містянам працювати, відвідувати магазини, відпочивати в місцях, близько розташованих від дому. Гарне міське планування не означає створення дистанцій між людьми, а об'єднує їх особливим чином, щоб підвищити їх задоволеність від перебування у публічних місцях. Дискурс «polyrpolis» спонукає урбан-дизайнерів до включення справжніх громадських просторів у рельєфи вулиць [8]. Новоурбаністична концепція має своїх прихильників і у словенському експертному колі (Войко Кілар, Петер Шенк, та ін.) [6; 9].

Культурфілософські уявлення про публічний простір знаходять своєрідний розвиток у філософсько-естетичні ідеях, зокрема М. Хайдеггера в його роботі «Містечтво та простір» [2]. Філософ мислить простір як «творення місць» та пропонує власну інтерпретацію ролі скульптури у трансформації простору: скульптура – тілесне втілення місць. М. Хайдеггер розглядає скульптуру і художній простір через «оволодіння» спільним об'єктивним простором. Хайдеггерівські ідеї спонукають дослідників застосовувати концепт простору-топосу для окреслення творчої суб'єктизації у публічних просторах міста.

Сьогодні актуальними є не стільки теоретичні розробки урбан-дизайну, скільки їх практичні втілення. Втім спеціальних науково-практичних досліджень публічних просторів міст існує небагато, частіше стратегії урбаністичного розглядаються в загально теоретичному контексті. На такому епістемологічному тлі особливу увагу звертають на себе експертні оцінки щодо організації публічних просторів великих європейських міст (Мілан, Антверпен, Белфаст та ін.), викладені в окремій колективній праці під редакцією співробітників віденського Центру міської культури і публічного простору (Сабіни Кнірбен, Алі Маданіпура, Агле Догрос) [7]. Публічні простори розглядаються як «місця зустрічі» політики і культури, соціального та індивідуального, інструментального та експресивного, а також пропонуються способи зміцнення публічних просторів та міської культури у цілому.

Серед тих міст, що заслуговують на спеціальну увагу, має бути і словенське місто Нова Гориця, урбан-трансформації якого ще недостатньо артикульовані культурологами. Це місто має особливу унікальну урбаністичну історію від свого виникнення у середині ХХ століття як соціалістичний модерністський проект-утопія до теперішнього набуття особливої семантики – «місто єднання Європи».

У результаті проведеного джерелознавчого огляду з'ясовано, що, незважаючи на потужний інтерес різних дисциплін до питань урбан-дизайну, у культурній урбаністиці бракує розвідок, у яких робиться спроба експлікації стратегій урбан-дизайну на простір конкретного міста та осмислення специфіки присутності культури у просторі міста, зокрема Нової Гориці.

Метою даного дослідження є культурфілософський аналіз урбан-стратегій Нової Гориці у фокусі дизайну публічних просторів. Для її досягнення пропонується розв'язати наступні завдання: по-перше, висвітлити філософсько-урбаністичний контекст феномену публічного простору; по-друге, дослідити особливості трансформації публічних міських просторів Нової Гориці в концептуальних параметрах модернізму та постмодернізму; по-третє, окреслити особливості художньо-семантичних просторових рішень Нової Гориці.

Нова Гориця – словенське місто, що територіально розташоване на кордоні з італійським містом Горіція. Його історія розпочалася після 2-ї світової війни у 1948 році, коли за результатами Паризької мирної конференції, були встановлені кордони між Італією та Югославією, що розділили італійське місто між двома державами. У 2004 р. зі вступом Словенії до Європейського союзу Нова Гориця стала «місцем руйнування «залізної завіси», географічних та культурних бар'єрів та європейського єднання. І ті урбаністичні трансформації, які відбувалися у цьому місті за час його північної історії, містять надзвичайно цінний досвід, що потребує спеціального ос-

мислення.

Нова Гориця, розташовуючись на переважно периферійних просторах Гориці, вибудовувалася за принципами модерного урбанізму. Містобудування Нової Гориці здійснювалося за планом Едварда Равнікара, архітектора, що слідував філософії міста Ле Корбюзьє, та амбітній ідеї створення міста «великого і гарного, що буде сяяти» [10, s.120]. Особлива увага мала приділятися створенню розвинутої транспортної магістралі та комфортних пішохідних зон. Модерністські уявлення Едварда Равнікара про міське планування, прогресивні для свого часу, дозволили створити досить розвинений функціональний простір. Проте у наступні десятиліття, як зазначають самі архітектори, більшість з цих ідей не виправдалися. Мислимий спочатку цілісний образ міського життя, поступово розпадається, зокрема через автоцентричність («магістральність») просторової структури міста. Виявилось, що автомобілізм породжує специфічний антропологічний режим використання простору, що розриває простір соціальної активності пішоходів, велосипедистів, дітей, які гуляють, або йдуть до школи, й загалом усіх, чия повсякденна активність є перешкодою для швидкісного автомобільного руху.

З часом образ міста-магістралі ставав усе менш привабливим, адже місто, комфортне для проживання, потребує співмірної з людиною стратегії міського руху, що виявляється у розвиненій мережі громадського транспорту та альтернативних видів мобільності (велосипедного і пішохідного рухів). Урбан-перетворення міського дизайну Нової Гориці відбуваються на основі існуючої містобудівельної схеми з центральною магістраллю у якості своєрідного «хребта міста». У здійснюваних урбан-реконструкціях центрального шосе міста окреслюється стратегія на «розгортання магістралі» у своєрідний дорожньо-транспортний пояс, у якому утворюється «спільний простір» для узгодженого руху машин, велосипедистів, пішоходів. При цьому встановлюються орієнтири для подальших трансформацій у напрямку організації простору для руху передусім мешканців, а не їх машин (з цією метою пропонуються проекти місць для паркування, що будуть розміщені «нижче рівня газонів»).

Також видимою стає стратегія «променаду», формування простору для пішохідних прогулянок містом, який з'єднує південну й північну частину міста. У південній частині облаштовують спеціальні зони з метою поєднати «шкільні маршрути», житлові зони та подовжити піші, велосипедні маршрути до торговельного центру Qlandia. Північну частину (вулицю Ф. Ер'явчева) поєднано з центральною, чим символічно встановлюється зв'язок з меморіальним простором міста, бо саме там розміщена скульптурна алея вшанування історичних постатей міста.

Візуальним свідченням того, що у місті відбуваються трансформації від автобілецентричного до антропоцентричного розвитку, є якість пішохідної інфраструктури та її достатня ширина, порівняно з автомагістраллю. У сучасному урбан-дизайні центрального шосе Нової Гориці спостерігаємо якісне облаштування пішохідних зон та вуличної мережі смуг для безпечного велоруку. Важливо, що безпечний рух пішоходів та велосипедистів забезпечується також створенням безбар'єрного середовища, що робить місто доступним для вразливих груп мешканців (людей літнього віку, батьків з малими дітьми, осіб з обмеженою рухливістю та ін.). Таким чином, з точки зору філософії турботи, простір магістралі стає дружнім, «спільним домом», місцем для зустрічі та інтеграції міського життя.

Оскільки сьогоденні вимоги до міського простору окреслюються не тільки діловою активністю мешканців, а й іншими чинниками (соціальними, культурними тощо), на облаштування публічних міських територій звертається особлива увага. В експертному середовищі почали обговорюватися ідеї про роль публічного простору в якості катализатора розвитку міста і його еволюційні можливості, які можуть підтримувати сталий розвиток. Й урбаністичні практики Нової Гориці змінюються таким чином, щоб відповідати новій урбаністичній стратегії щодо створення при-

важливого громадського простору, що спонукає до колективної взаємодії.

Сучасне місто має утворювати простір для встановлення різноманітних соціальних комунікацій. У сучасному урбан-дизайні модерна просторова геометрія доповнюється розвиненими горизонтальними лініями для розвитку громадських просторів. Публічні простори покликані об'єднувати людей, бути місцями зустрічей для тих, чий «життєві маршрути» по-іншому ніяк не перетинаються. Відкриті громадські простори можуть слугувати своєрідними форумами, де люди різного віку, походження, доходів взаємодіють між собою. Ці «міські простори» не тільки пропонують рівний доступ для відпочинку і перепочинку, а й забезпечують життєздатність міст загалом. Саме тому і сучасні словенські міста, на думку експертів, повинні мати впізнавані мікропростори («mikroambienti») [9, p.55].

Цілком логічними у міських трансформаціях Нової Гориці виглядають практики облаштування пішохідних просторів, що доповнюють модерністську схему магістралі. Формуються топоси для повсякденного буття мешканців із врахуванням ідеї про «зелене місто». Ці поперечні поєднання «з'єднують» в одній площині місцеві зелені насадження, зокрема, сосновий ліс, та міську площу (Bevkov trg.). Постмодерні «зелені» рішення в урбан-дизайні контрастують з чітко структурованими «зеленими компонентами», типовими для модерністського міста, у вигляді лінійної висадки дерев уздовж шосе. Новий зелений простір розгортається також через квіти, що одночасно з мікропросторами, формують й символічний світ міста. Мова йде про троянди, які набувають ролі символу Нової Гориці, завдяки унікальній колекції бурбонських троянд (другої за величиною в Європі) в саду Францисканського монастиря Костаньєвіца.

Через організацію урбаністичних ліній для мікророзв'язків, що перетинають Магістраль, утворюється нова більш опукла топографія міста. Горизонтальні просторово-архітектурні рішення важливі для структурованої різноманітності і єдності міста, його ідентичності та розвитку громадянської активності мешканців. Також шукаються дизайн-рішення, щоб зробити будівлі, що уособлюють державну/муніципальну владу, більш відкритими для комунікацій з мешканцями. Крім того, важливо підтримувати тренд відкритих просторів на рівні будинків і прибудинкового ландшафту. Наповнення таким змістом міського простору утворює умови для його ревіталізації та втілення урбан-стратегії «назад у місто». Через оригінальні дизайн-рішення для облаштування публічних просторів забезпечується «повсякденна впевненість» мешканців у їх щоденних життєвих практиках.

Художні інтервенції у вуличний простір міста здійснюють різні суб'єкти творчості: вуличні незалежні художники, дизайнери (в діяльності яких змішано прагматику маркетингового типу і самовираження художника); компанії, що використовують вуличний простір з рекламною метою, органи місцевого самоврядування тощо. Одним із сенсів діяльності вуличного художника в контексті трансформацій міста є ревіталізація маргінальних локусів (пустирі, зруйновані будівлі і т. ін.) за допомогою художньої мови та креативних практик.

У такій ситуації стає цінним «втручання» художника у простір та його здібності до творчого перетворення міського простору. Творчість одночасно постає простором презентації митця, місцем звучання його голосу та його стремлінням здійснювати ревіталізацію публічних просторів, орієнтуючись на врахування інтересів різних соціальних груп мешканців. Митці шукають оригінальні дизайн-рішення для перетворення щоденних життєвих практик міського життя. І в результаті знайомий простір мешканці сприймають по-новому, він «оживає». Арт-митці, «оживляючі» публічні місця, тим самим сприяють виникненню просторової зацікавленості містян та спонукають перехожих до активності. У просторі вулиць, як спільному середовищі містян, вибудовуються зв'язки з іншими, із соціумом. Отже, публічне мистецтво, виходячи за межі «чистої» естетики, стає одним із значимих каналів міської комунікації.

Публічне мистецтво вирішує завдання творчої трансформації одноманітних міських просторів за рахунок використання широкого спектру художніх практик: Так, новогориціанський дизайнер і художник Юре Пош оновив і збагатив новим змістом тунель (*Kostanjeviški tunel*), що через своє розташування поблизу італійсько-словенського кордону не використовувався півстоліття, та почав облаштовуватися для руху пішоходів та велосипедистів лише після проголошення Словенією незалежності. Митець здійснив оригінальну художню інтервенцію з екологічним забарвленням, використавши для декорування тунелю пластикові пляшки, розрізані у такий спосіб, що стали схожими на квіти. Завдяки художньому втручання тунель «зацвів» 5000 маргариток.

Художні інтервенції у міській простір Нової Гориці також пов'язані і з творенням повідомлень через образні висловлювання, які доносять до мешканців актуальні смисли. Поетика вулиці Ер'ячева супроводжується соціально-політичною критикою, та заклик до діалогу. Сміслові наповнення міського простору стає предметом художніх інтервенцій Мірка Братуша. У важливий момент світоглядного «зламу» історичних ідеалів словенців, цей художник самим актом виходу зі студії свідомо відкрився комунікаціям з громадським простором. У новогориціанській громаді викликали гарячі дискусії щодо доцільності зберігання пам'ятників соціалістичного періоду у публічному просторі міста між тими, хто був прихильниками ідеї про необхідність залишити їх на своїх місцях і тими, хто висловлювався за їх «видалення» з центральної вулиці (а можливо, навіть знищення). Для Мірка Братуша скульптура соціалістичних часів бачилася як обмежене за своєю ідентичністю явище. Проте, він стверджує, що ця ідентичність має бути не відкинута, а рефлексована. Зокрема, пам'ятники національно-визвольної боротьби, переставши бути елементами правлячої ідеології, мають отримати нову оцінку на символічному рівні. З цією метою автор привносить абсолютно новий фокус у символічний простір вулиці Ф. Ер'ячева своєю скульптурою «мульти-голови» («*večglave*») «*Spomenik N.G.*», (1999). Художні прийоми, використані скульптором, – карнавальність, гра, гумор – протиставляються пафосу, серйозності, симулятивності офіційних пам'ятників. Скульптор іронічно зазначав, що коли був у безпосередній близькості до скульптурних зображень цих «поважних мужів», звернув увагу на голову Симона Грігорича, що скривлено висіла назад, з покладеною червоною гвоздиком [4, р.172]. Його мистецька інтервенція (анти-пам'ятник) у міській текст, як реакція на звичайні скульптурні портрети, допомагає уникнути однозначності, наповнює їх іншими трактуваннями та сенсами. Й разом з тим, така спроба поєднати політику та естетику, звертає на себе особливу увагу й через те, що художник, пропонуючи своє бачення, демонструє й громадянську відповідальність за «інформаційне заповнення» спільного простору вулиці.

Слід також зазначити, що художні інтервенції у міській простір Нової Гориці окреслюють й нові виміри колективної пам'яті, а також значимі цінності, передусім свободи, завдяки руйнуванню «залізної завіси». Знакова подія у новітній історії Словенії – вступ до Європейського союзу (2004) – була особливим способом втілена у міський простір: не меморіальною дошкою або пам'ятником, а великою мозаїкою (160 квадратних метрів) на реконструйованій площі, тепер вже умовно розділеній між Новою Горицею та Горицією. Площа Європи (*Evropski Trg*) стала «місцем зустрічі» мистецтва і політики, національної та європейської ідентичності. Архітектурний дизайн площі став результатом спільної роботи двох муніципалітетів з 2004 року по 2007-й, коли Словенія приєдналася до Шенгенської угоди. Площа Європи стала яскравим виявом *топосу свободи* та європейської єдності. Два міста, розміщені по різні боки словенсько-італійського кордону, долають географічні та культурні бар'єри. Муніципалітети Гориції і Нової Гориці спільно виконували реконструкцію площі, узгодивши знесення частини стіни державного кордону. Створення проекту реконструкції площі було довірено гориційському архітекторові

Романо Шнаблу, який мав врахувати модерні традиції Макса Фабіані, який проектував цю площу на початку XIX ст. На площі символічно, із використанням кам'яних плиток, маркується історична лінія кордону, встановлюється велика мозаїка авторства Франко Вікетті, що прикрашена по центру двома металевими пластинами з написами словенською та італійською мовами. У підсумку, утворився надзвичайно привабливий громадський простір, що часто використовується для різноманітних творчих перформансів, а також громадсько-політичних акцій. Важливо, що площа є простором для значимих висловлювань та місцем-символом змін – свідомості, шкали цінностей і життєвих орієнтирів.

Загалом мистецькі інтервенції у простір Нової Гориці є важливими комунікативними практиками, мають антропологічну цінність не стільки через творення естетичного у місті, а завдяки моделям артикуляції «інших» голосів у публічній сфері шляхом художніх проєктів. Залежно від того, який нас цікавить «масштаб присутності» людини у місті, може змінюватися фокус локалізації публічного простору та вияв почуття співпричетності до цілого.

Проведений філософський аналіз культурного контексту урбаністичних стратегій та трансформацій публічних просторів Нової Гориці засвідчив, що:

- по-перше, у фокусі концептуальних змін філософії міста від модерної до постмодерної міський простір трансформується у напрямку додавання до плоскінної автомобілецентричної геометрії нових просторових антропоцентричних рішень;

- по-друге, реалізація дизайн-стратегії щодо облаштування публічних просторів на концептуальній основі нового урбанізму дозволяє підвищити якість повсякденного буття мешканців та окреслити «партисипативний простір» громадянсько-політичної відповідальності міської громади;

- по-третє, мистецькі інтервенції у публічний простір не тільки демонструють нові форми творчого обміну художника з аудиторією, а й спонукають громаду до осмислення/пересмислення минулого, формуючи ментальний простір для значимих смислових контекстів; вулична скульптура постає як заклик до творчої активності містян, подолання пасивного розуміння свого місця у місті.

Дане дослідження було проведено в Університеті Нової Гориці (Словенія) в рамках INFINITY проєкту програми ЄС Erasmus Mundus. Практики урбан-дизайну публічних просторів, на нашу думку, потребують подальшого поглибленого осмислення, зокрема через компаративний аналіз з вітчизняним урбаністичним досвідом. Залучення української культурної урбаністики до європейського контексту дизайн-практик публічного простору дасть можливість формувати відповідні культур-антропологічні координати міського буття.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Фесенко Г. Креативні трансформації культурного ландшафту мегаполісів / Г. Фесенко // Наукові записки НаУКМА. – 2013 – Т. 140. Теорія та історія культури. – С.59 – 64.
2. Хайдеггер М. Искусство и пространство / М. Хайдеггер // Самосознание европейской культуры XX века: Мыслители и писатели Запада о месте культуры в современном обществе: сб. ст. – М.: Политиздат, 1991. – С. 95 – 99.
3. Alexander C. A new theory of urban design / Christopher Alexander, Hajo Neis, Artemis Anninou. – Oxford: Oxford University Press, 1987. – 251 pp.
4. Belšak S. Od navadnih kipov do neimenovanih. Poliestersko in epoksi kiparstvo Mirke Bratuše, Likovne besede / Sandra Belšak // ARTWORDS. – 2006. – №75 – 76. – P.169 – 172.
5. Foroughmand A. A typology of Urban Design theories and its application to the shared body of knowledge / Hooman Foroughmand Araabi // Urban Design International. – 2016. – № 21. – P. 11 – 24.
6. Kilar V. Trajnostno oblikovanje kvalitetnega bivalnega okolja, poročilo o delu. Sustainable planning for the quality living space, research report / Vojko Kilar // AR. Arhitektura, raziskave, številka. – 2014. – №1/3. – S. 43 – 45.
7. Public space and the challenges of urban transformation in Europe / Ali Madanipour, Sabine Knierbein, Aglae Degros (eds.). – New York and London: Routledge, 2014. – 232 pp.
8. Scruton R. Cities for Living. Antimodernist Léon Krier designs urban environments to

human scale [Electronic resource] / Roger Scruton // City journal. – 2008. – Spring. – Access mode: www.city-journal.org/html/cities-living-13088.html. (Accessed 20 April 2015)

9. Šenk P. Kapsula: Tipologija druge arhitekture / Peter Šenk. – Ljubljana: ZRC Publishing, 2015. – 372 s.

10. Vodopivec A., Planišček A. Nova Gorica, 2008/2009 / Vodopivec Aleš, Planišček Anja // AR. Arhitektura, raziskave, številka. – 2012. – №2/3. – S. 120 – 123.

REFERENCES:

1. Fesenko H. Kreatyvni transformatsii kulturnoho landshaftu mehapolisiv [Creative transformation of the cultural landscape of cities] // Naukovi zapysky NaUKMA. – 2013 – T. 140. Teoriia ta istoriia kultury. – S.59 – 64.

2. Khaydegger M. Iskustvo i prostranstvo [Art and space] // Samosoznanie evropeyskoy kul'tury KhKh veka: Mysliteli i pisateli Zapada o meste kul'tury v sovremennom obshchestve: sb. st. – M.: Politizdat, 1991. – S. 95 – 99.

3. Alexander C. A new theory of urban design. – Oxford: Oxford University Press, 1987. – 251 pp.

4. Belšak S. Od navadnih kipov do neimenovanih. Poliestersko in epoksi kiparstvo Mirke Bratuše, Likovne besede // ARTWORDS. – 2006. – №75 – 76. – P.169 – 172.

5. Foroughmand A. A typology of Urban Design theories and its application to the shared body of knowledge // Urban Design International. – 2016. – № 21. – P. 11 – 24.

6. Kilar V. Trajnostno oblikovanje kvalitetnega bivalnega okolja, poročilo o delu. Sustainable planning for the quality living space, research report // AR. Arhitektura, raziskave, številka. – 2014. – №1/3. – S. 43 – 45.

7. Public space and the challenges of urban transformation in Europe / Ali Madanipour, Sabine Knierbein, Aglaee Degros (eds.). – New York and London: Routledge, 2014. – 232 pp.

8. Scruton R. Cities for Living. Antimodernist Léon Krier designs urban environments to human scale [Electronic resource] // City journal. – 2008. – Spring. – Access mode: <http://www.city-journal.org/html/cities-living-13088.html>.

9. Šenk P. Kapsula: Tipologija druge arhitekture. – Ljubljana: ZRC Publishing, 2015. – 372 s.

10. Vodopivec A., Planišček A. Nova Gorica, 2008/2009 // AR. Arhitektura, raziskave, številka. – 2012. – №2/3. – S. 120 – 123.

Фесенко Г. Г., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры истории и культурологии Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова (Харьков, Украина), E-mail: g.glicinia@gmail.com

Культурфилософские рамки стратегий урбан-дизайна (на примере Новой Горлицы, Словения)

Аннотация. Анализируется городское пространство в контексте концептуальных параметров современной и постмодерной урбанистики. Акцентировано внимание на трансформации городского пространства в диапазоне от автомобилецентричной структуры городского пространства до антропоцентричной. Архитектурно-пространственные решения в городе Новая Горлица осмысляются в фокусах нового урбанизма («пространство заботы», «пространство для повседневной жизни», «микро-пространства для всех»). Выявлены эстетические особенности урбанистических проектов ревитализации публичных пространств Новой Горлицы.

Ключевые слова: публичное пространство, урбан-дизайн, ревитализация, топос, уличная скульптура, семантическое пространство.

Fesenko G. G., PhD in philosophical sciences, docent, associate professor of the Department of history and cultural studies of O. M. Beketov National University of Municipal Economy in Kharkiv (Kharkiv, Ukraine), E-mail: g.glicinia@gmail.com

Cultural philosophy framework of urban design strategies (for example the Nova Gorica, Slovenia)

Abstract. Nowadays the search for new forms of city revitalization carried by influenced of postmodernism design and planning of no antagonistic agglomerations city blocks. Relevant are not so much theoretical development of urban design as their practical implementation. The comprehension of specific implementation urban design into city projects become more urgent than theoretical constructs. However, there are a bit of special research on city public spaces, mostly urban design strategies considered in the context of the general theory. Against this epistemological

background, the experts assessments of public spaces of major European cities (Milan, Antwerpen, Belfast, etc.), which generalized Vienna Centre for Urban Culture and Public Space, draws attention. Moreover, the authors argue in different ways that public spaces not only provide us a lens through which to assess urban transformations in Europe, but that public spaces can also offer the potential to make a valuable contribution in addressing the economic, social, cultural, environmental, and political challenges facing European cities. Among the cities that deserve special attention must be Slovenian city of Nova Gorica, and its urban transformations have not sufficiently articulated in cultural studies yet. This city is especially urban history and semantics, a meaningful for Europe. It was built in the mid-twentieth century on the border Italian-Yugoslav border and symbolized the establishment of the "iron curtain". At this stage, with the entry of Slovenia into the European Union of Nova Gorica was the "place" of destruction geographical and cultural barriers and symbol of European unity. The article analyses urban transformations of architecture-spatial solutions in the design focus of Nova Gorica public spaces. Conducted by the author the philosophical analysis of the cultural context of Nova Gorica urban strategies showed: firstly, urban space is transformed in the direction of adding to the car-centric spatial geometry new anthropocentric spaces. Secondly, urban strategies for improvement of public spaces at the conceptual basic of "new urbanism" can increase the daily life quality of the residents, and define "participatory space" of the citizenship responsibility. Thirdly, the art interventions in public space encouraged the community to rethinking of the past, and created a mental space for meaningful semantic contexts; in particular street sculpture appears as an appeal to the creative activity of the inhabitants, overcoming of the passive understanding of their role in the city.

Key words: public space, urban design, revitalization, topos, street sculpture, semantic space.

УДК 34.4

Харченко С. П.

кандидат философских наук, доцент,
доцент кафедры философии и политологии,
Кировоградский государственный педагогический
университет имени Владимира Винниченко
(Кировоград, Украина), E-mail: 1965uk@mail.ru

КОНЦЕПТ ПРАВА КАК ПРОИЗВОДНАЯ КОНТРОВЕРЗЫ «ЧЕЛОВЕК-МОРАЛЬ»

Аннотация. В статье представлена антропосоциоцентрическая философская парадигма. Концепт права показан как универсальная философская категория – производная морали. Целью статьи является концептуализация на основании социально-философского подхода феномена права и выявление его роли в системе отношений человека и морали.

Сделаны выводы о том, что мораль и право гармонично взаимосвязаны. Мораль представлена как «вещь в себе», которая объективируется в нормативно-правовых кодексах и законодательных актах. Мораль является более совершенным средством, поскольку она универсальна и трансцендентна. В статье говорится о примате морали над правом. Мораль и нравственность как необходимые и безусловные императивы, а не право, или законы, или нормы, или другие предписания, управляют обществом и подавляющим большинством граждан.

Ключевые слова: право, мораль, контрверза «человек-мораль».

Постановка проблемы. Проблема человека не случайно стала особенно актуальной именно в XX веке. Тогда же возникли различные исключительно значимые философские науки о человеке, его личности, индивидуальности, творчестве, интеллекте, психике и других его возможностях. То есть речь идет о так называемом «антропологическом повороте», концептуально обогатившем учения «философии жизни», «философии существования», «философии смерти».

Исторический опыт прошлого века действительно оказался бесценным, так как он показал, что мировые войны, которые последовали одна за другой, практически «размыли» понятия «жизнь» и «смерть», обесценили жизнь как таковую и превра-